

परिशिष्ट क्रमांक १

परिशिष्ट नं. 1

सातारा शहरातील वैदु जमातीचा अभ्यास

1. मार्गदर्शकाचे नांव .. डॉ. अंबादास माडगूळकर
समाजकार्य विभाग प्रमुख
छ. शाहू सेंट्रल इन्स्टिट्यूट ऑफ बिझनेस
2. संशोधाक .. श्रीमती चव्हाण एस.एम.
महिला कॉलेज, सातारा.
3. विषय .. सातारा शहरातील वैदु जमातीचा
समाजशास्त्रीय अभ्यास.

अ)

सामान्य माहिती ...

1. कुटुंब प्रमुखाचे नांव
2. लिंग - स्त्री / पुरुष
3. वय
4. जात व उपजात
5. वैवाहिक स्थिती - विवाहित / अविवाहित / विधवा / विधुर
6. शिक्षण - साक्षर / निरक्षर
7. साक्षर असल्यास कोठपर्यंत शिक्षण घेतले ?
प्राथमिक/दुय्यम/महाविद्यालयील/तांत्रिक
8. धंदा - नोकरी / भीक मागणे / किरकोळ व्यक्साय / औषध तयार करणे/
विकणे.
9. किरकोळ व्यक्साय असल्यास त्याचे स्वरूप -
10. मासिक उत्पन्न
 - 1) सांगता येत नाही.
 - 2) रू. 100 पेक्षा कमी.
 - 3) रू. 100 ते रू. 400

4) रू. 400 ते रू. 800

5) रू. 800 ते रू. 1200

6) रू. 1200 हून अधिक.

11. कुटुंबाबद्दलची माहिती ...

अ.नं.	कुटुंब सदस्याचे नांव	कुटुंब प्रमुखाशी नाते	वय	वैवाहिक स्थिती	शिक्षण	व्यवसाय
1.	2.	3.	4.	5.	6.	

12. सातारामध्ये केव्हा आला ? वडिलांपासून/आजोबांपासून/आठवत नाही.

13. आला तेव्हांपासून या झोपडपट्टीत रहाता काय ? होय / नाही

14. स्थायिक होण्यासाठी हे शहर का पसंत केले ?

अ. जातवाले होते म्हणून.

ब. धंदा मिळेल म्हणून

क. कारण सांगता येत नाही

ड. इतर

ब)

राहणीमान...

1. ज्या झोपडीत रहाता ती मालकीची आहे काय ? होय / नाही

2. भाड्याची असल्यास भाडे किती देता ?

3. घराचा प्रकार कोणता ?

1. झोपडी 2. पत्र्याचे घर 3. घाब्याचे 4. कौलारू

5. आर. सी. सी. बांधकाम.

4. घराचे छत कोणत्या प्रकारचे आहे ?

1. पत्र्याचे 2. कौलारू 3. सिमेंट स्लॅब.

5. खालील पैकी कोणत्या सोयी घरात आहेत ?
वीज / पाणी / संडास / बाथरूम
6. झोपडीत पावसाळ्यात गळते काय ? होय / नाही
7. झोपडपट्टीत कोणत्या सोयी आहेत ?
ड्रेनेज / बंद गटारे / पाण्याच्या चाव्या
8. गृहनिर्माण सोसायटी आहे काय ? होय / नाही
9. तुम्ही तिचे सभासद आहात काय ? होय / नाही
10. पिण्याचे पाणी कसे मिळविता ? विहीर / नदी / हापसा / नळ
11. पिण्याचे पाणी वर्षभर व्यवस्थित मिळते का ? होय / नाही
12. अडचण असल्यास केव्हां ? उन्हाळा / नेहमीच अडचण
13. आपल्या घरात कोणते फर्निचर आहे ?
1. सोफा 2. डायनिंग टेबल 3. टीपॉय 4. लोखांडी कॉट
पलंग 5. लाकडी / स्टीलचे भांड्याचे रॅक
14. घरामध्ये कोणकोणत्या सुविधा आहेत ?
1. शिवण मशीन 2 घडयाळ 3. इस्त्री 4. रेडिओ
5. टेपरेकार्डर 6. टी.व्ही.सेट 7. फ्रीज 8. व्ही.सी.आर.
15. स्वयंपाकाचे साधन कोणते ? 1. गॅस 2. रॉकेल स्टोव्ह 3. चूल
16. जेवण्याच्या सवयी .. सकाळ / दुपार /संध्याकाळ /दिवसातून चारवेळा
17. रोजच्या जेवणातील पदार्थ कोणते ? 1. भात 2. चपाती / भाकरी
3. मोड आलेली धान्ये 4. भाज्या 5. अंडी 6. मटण
7. सुके मासे 8. दूध 9. फळे 10. मासे
18. स्वतःचे वाहन आहे काय ? होय / नाही
19. असल्यास कोणते ?
20. कर्ज घेण्याची सोय आहे का ? होय / नाही
21. असल्यास कोणती ? सावकार / बँक

क) शिक्षण ...

1. घरामध्ये अशिक्षित किती आहेत ?
2. घरामध्ये सुशिक्षित किती आहेत ?
3. साक्षर लोकांची गुणवत्ता - दर्जा सांगा
1. प्राथमिक 2. दुय्यम 3. महाविद्यालयीन 4. पदवीधारक
4. जमातीत प्रौढ शिक्षण वर्ग आहे का ? होय / नाही
5. घरातील किती जण तेथे जातात ?
6. अशा वर्गाबद्दल तुमचे मत काय ? उपयुक्त / निरूपयोगी

ड) आर्थिक क्रिया ...

1. धंदा
2. कुटुंबातील किती सदस्य व्यवसाय करतात ?
3. कोणता व्यवसाय करतात ?
नोकरी / रिक्शा चालविणे / कटलरी व्यवसाय / औषध विक्री
बॅग रिपेअरिंग / इतर
4. स्त्रिया कोणता व्यवसाय करतात ?
भीक मागणे / किरकोळ वस्तू विकणे / कचरा गोळा करणे
नोकरी / इतर
5. जोड धंदा करता का ? होय / नाही
6. कॉंबडया / डुकरे पाळता का ? होय / नाही
7. शासनाने मदत केली तर कोणता व्यवसाय करू शकाल ?

इ) धर्म व्यवस्था ...

1. कोणत्या देवाची पूजा करता ? (नावे सांगा)
2. या देवांची मूर्ती कोठे आहे ?
सार्वजनिक ठिकाणी / घरी / दोन्ही ठिकाणी
3. देवाचे दर्शन केव्हां घेता ?
4. अंगात येणारी व्यक्ती आपल्या कुटुंबात आहे काय ? होय / नाही
5. देवपूजेला कोणते साहित्य लागते ?

6. देवाचा कोप झाला तर काय होते ?
7. शहरातील इतर देवांना जाता का ? होय / नाही
8. देवांना बळी देता का ? होय / नाही
9. ' बळी ' कोणते प्राणी देता ? रेडा/बकरी/कोंबडी/डुक्कर/इतर प्राणी
10. देवाला ' नवस ' बोलता काय ? होय / नाही
11. कोणत्या कारणांसाठी बोलता ?
12. देवाचा खास भगत / पुजारी आहे का ? होय / नाही
13. नवस बोलतांना भगतास काय देता ? पैसे / धान्य / इतर / काही नाही.
14. देवावर विश्वास आहे का ? होय / नाही
15. भूत प्रेतावर विश्वास आहे का ? होय / नाही

ई) जात - पंचायत ...

1. जमातीत जात पंचायत आहे का ? होय / नाही
2. जात पंचायतीचे पुढारी कसे ठरविता ?
 1. वंशपरंपरा 2. वय 3. प्रतिष्ठा 4. शहाणपण 5. इतर
3. जात पंचायतीपुढे आपल्या घरातील कांही खटला चालला होता का ?
होय / नाही
4. चालला असल्यास कोणत्या प्रकारचा

उ) विवाह पध्दती ...

1. विवाह पध्दती कोणती ? 1. बालविवाह 2. प्रौढ विवाह
2. मुलाचे लग्न कितव्या वर्षी केले ? (वय सांगावे)
3. मुलीचे लग्न कितव्या वर्षी केले ? (वय सांगावे)
4. लग्न झालेला मुलगा/मुलगी आपल्या जवळ रहातात काय ? होय / नाही
5. लग्नात साधारणपणे किती खर्च झाला ?

मुलाच्या लग्नात रू.....

मुलीच्या लग्नात रू.....

6. जमातीबाहेरच्या मुलाशी / मुलीशी लग्न होऊ शकते काय ? होय/नाही
7. होत असल्यास ज्या जमातीत होऊ शकते त्यांची नावे सांगा.
8. होत नसल्यास अशा लग्न करणा-या लोकांना कोणती शिक्षा देण्यात येते ? 1. आर्थिक दंड 2. जमात बहिष्कृत करणे
9. हुंडा देता का ? होय / नाही
10. वधुमूल्य द्यावे लागते काय ? होय / नाही
11. आपल्या जमातीत बहुविवाह रूढ आहे काय ? होय / नाही
12. कोणत्या प्रकारचा ? 1. बहुपत्नी विवाह 2. बहुपती विवाह
3. समूह विवाह.
13. तुमच्या जातीत ' काडीमोड ' घेण्याची पध्दत आहे का ? होय /नाही
14. कोणत्या कारणासाठी घेतला जातो ?
1. पती पत्नी भांडण
2. पती - पत्नी पैकी एकास रोगाने पछाडले
3. मूल होत नाही
4. पती पत्नीत गैरसमज
5. इतर
15. तुमच्या जातीत पुनर्विवाह पध्दती आहे का ? होय / नाही
16. विधवा पुनर्विवाह पध्दती आहे का ? होय / नाही
17. आंतरजातीय विवाह तुम्हास मान्य आहे का ? होय / नाही
18. असे विवाह आपल्या जमातीत व्हावेत असे तुम्हास वाटते काय ?
होय / नाही
19. लग्नविधी कोणाकडून होतो ?
ब्राह्मण/पुरोहित/जमात प्रमुख/भगत/इतर

ऊ) आरोग्य ...

1. कोणत्या दवाखान्यांत जाता ?
सरकारी/खाजगी/आयुर्वेदिक/होमिओपॅथी/जमातीतील वैदु

2. तुमच्या कुटुंबातील कोणास पुढील पैकी एखादा रोग आहे का ?

1. रातांघळेपणा

2. त्वचारोग

3. इतर

3. दारू पिता का ? होय / नाही

4. इतर व्यसने कोणती आहेत ?

ए) स्थलांतर ...

1. तुम्ही वर्षातून किती काळ भटकता ?

2. कसे भटकता ? सहकुटुंब / एकटे

3. भटके जीवन आवडते की स्थिर जीवन ?

1. तुमच्या जमातीची खास संघटना आहे का? होय / नाही

2. कोणत्या पातळीवर 1. जिल्हा 2. राज्य 3. ग्राम

3. संघटनेची मदत घेता का ? होय / नाही

4. संघटनेचा फायदा झाला आहे का ? होय / नाही

5. संघटना कोणती कामे करते ?

ऐ) इतर प्रश्न (परस्पर संबंध) ...

1. शहरातील लोक आपल्या जमातीच्या बाबतीत शिवाशिव पाळतात का ?

होय / नाही

2. मागासलेली जमात म्हणून आपणास सरकारी सवलती मिळतात का ?

होय / नाही

3. आपल्याला गुन्हेगार जमात म्हणून कांही त्रास होतो का ?

होय / नाही

4. होत असल्यास कोणाकडून ?

पोलीस / जनता / अधिकारी / अन्य.

मुलाखतीचे प्रश्न

- प्रश्न क्र.1 सातारमध्ये केव्हां आला ते आठवते काय ? आजोबा - पणजोबा कांही सांगत असत त्याची आठवण असल्यास द्यावी.
- प्रश्न क्र.2 येण्याची कारणे कोणती ? शिकारीचे कसब ? नोकरीची शक्यता ?
- प्रश्न क्र.3 सगळेजण प्रथमपासून एकत्रच रहाता काय ? म्हणजे सध्या या झोपडपट्टीत असणारी घरे, अशी गोळयामोळयाने पूर्वी होती काय ?
- प्रश्न क्र.4 आते मामे भावंडांचा विवाह होतो काय ?
- प्रश्न क्र.5 मुलगा झालेला चांगला की मुलगी ?
- प्रश्न क्र.6 मुलाचा जन्मोत्सव करता काय ?
- प्रश्न क्र.7 मृताची विल्हेवाट कशी लावता ?
- प्रश्न क्र.8 वर्णाकाठी कोठे यात्रेस जाता काय ? कसे ? कशासाठी ?
- प्रश्न क्र.9 डुक्कर कसे मारता ? मारण्याची रीत ?
- प्रश्न क्र.10 देवाला डुक्कर, बोकड बळी देतात का ?
- प्रश्न क्र.11 आजारी पडल्यास डॉक्टरांकडे जाता का ?
- प्रश्न क्र.12 मुलांना प्रतिबंधक लस टोचता का ?
- प्रश्न क्र.13 गुन्हा कोठेही घडला तर वेदुंना धरून न्यावे असे हल्ली होते का ?
- प्रश्न क्र.14 आपल्या सर्व जमातीला कधी पोलिसांचा उपद्रव होतो का ?
- प्रश्न क्र.15 निवडणूकीत सर्वजण मते टाकता काय ?
- प्रश्न क्र.16 झोपडपट्टीत आणखी कोणत्या बाबतीत सुधारणा असावी असे आपणास वाटते ?

xxxxxxxxxxxx

